

קנבס הקהילה

לקהילה מקצועית לומדת

מה הוא קנבס?

קנבס הקהילה הוא מתווה עזר לבנייה ולהפעלה של קהילה חדשה, וכן לניתוח ולשיפור עבודתה של קהילה קיימת. הקנבס מאפשר לזהות את הנושאים הבסיסיים ואת השאלות הבסיסיות שחשוב להתייחס אליהם בבואנו להפעיל קהילה. הכלי פותח במקור עבור קהילות מסוגים שונים, וביצענו בו התאמות כדי לתת מענה לקהילה מקצועית לומדת (קמ"ל), בין שהיא קהילת פנים אל פנים בין שהיא קהילה דיגיטלית או היברידית (כלומר משלבת מפגשים פנים אל פנים ומפגשים בפלטפורמה דיגיטלית).

מבנה הקנבס

הקנבס מורכב משלושה חלקים: **זהות**, **חוויה**, **מבנה וסדירויות**. כל חלק מחולק לתמות אחדות. לכל תמה יש כמה שאלות הכוונה המסייעות בחשיבה עליה.

בליבת הקנבס נמצאת **הזהות**. לקהילות חזקות יש הבנה ברורה ומפורשת מי הן, מדוע הן קיימות ומה הם הערכים שלהן.

היבטים אלה של הקהילה הם מופשטים יותר מהחלקים האחרים של הקנבס, ומשום כך הם מקבלים לעיתים קרובות פחות התייחסות בבואנו לתכנן ו/או לנסר קהילה. גישתנו היא שתחושת זהות חזקה בונה את ליבת הקהילה המוצלחת, מזינה את שאר החלקים של הקהילה ונותנת להם משמעות. מסיבה זו הזהות נמצאת במרכז הקנבס, בליבה.

חלקו השני של הקנבס עוסק ב**חוויה** מנקודת המבט של משתתפי הקהילה: מה מתרחש בה בפועל וכיצד היא מתרגמת את מטרותיה לפעילויות שיוצרות ערך עבור החברים? מה הן הנורמות של הקהילה? מה מצופה מכל השותפים בקהילה?

החלק השלישי של הקנבס מתמקד ב**מבנה וסדירויות** של הקהילה. היבטים ארגוניים אלה נחוצים כדי לקיים את הקהילה וכדי להתמודד עם מצבים מאתגרים, מכיוון שאלו צצים מדי פעם.

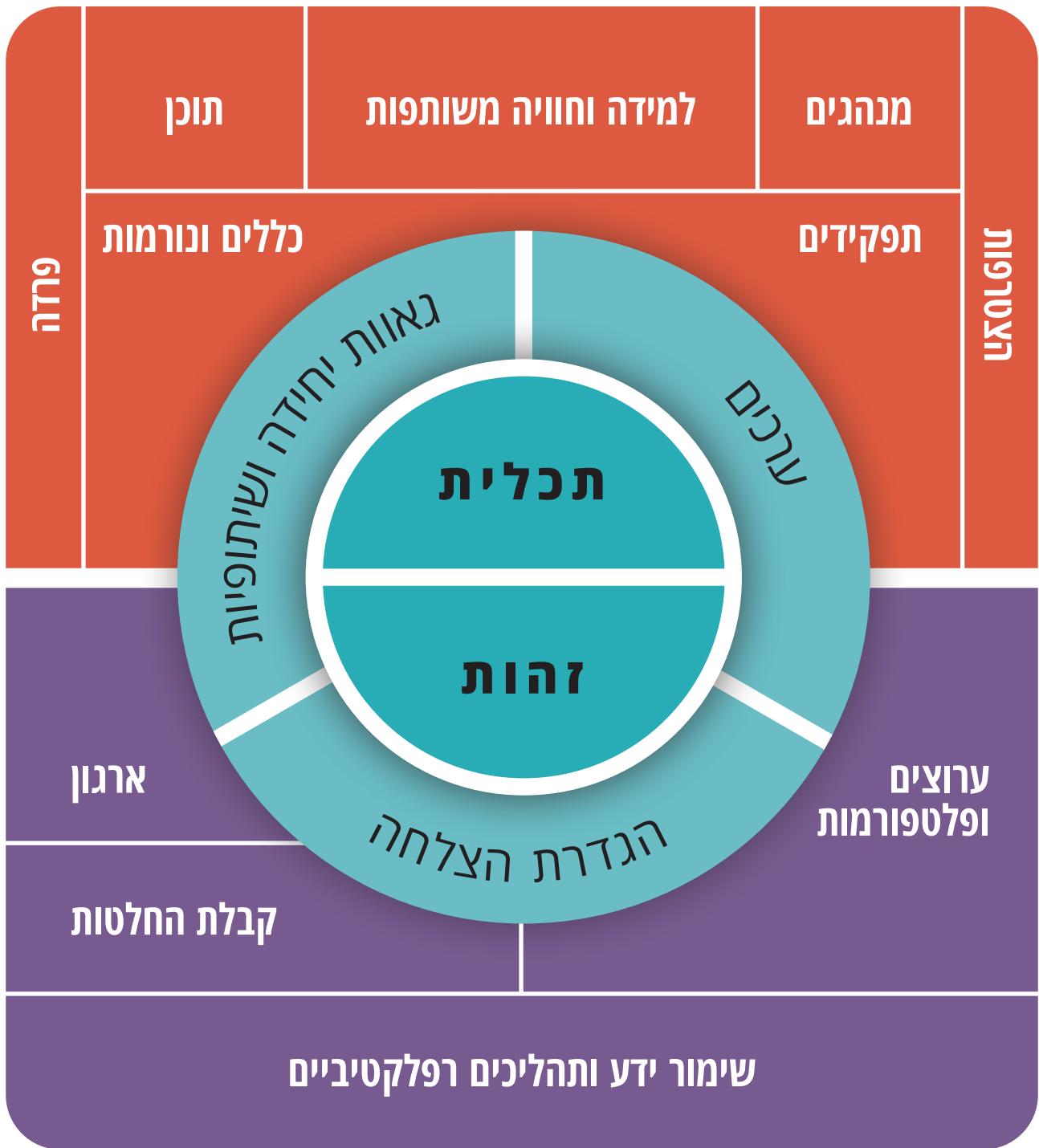
מי ממלא את הקנבס?

- ניתן למלא את הקנבס בכמה אופנים:
- מקימי/מנחי הקהילה ממלאים את הקנבס לפני תחילת הפעילות ככלי עזר לתכנון הקהילה.
 - כל השותפים לקהילה תורמים למילוי הקנבס.
 - מקימי/מנחי הקהילה ממלאים את הקנבס עם כמה מחברי הקהילה יחד.

מתי ממלאים את הקנבס?

- לקראת הקמת הקהילה.
- במהלך פעילות קהילה ניתן לחזור לסעיפים שונים ולהשלים/להתאים/לשנות אותם בהתאם לצורך.
- ברגעי משבר, כשיש צורך לבחון שוב את הממדים השונים של הקהילה.

הקנבס המוצג להלן מבוסס על הקנבס הקהילתי [//https://community-canvas.org](https://community-canvas.org) עיבוד על ידי צוות מו"פ קהילות מקצועיות לומדות וצוות "הנחיה קהילתית"

מי אנחנו ובמה אנחנו מאמינים?

ערכים

- מה חשוב לנו כקהילה?
- איזו אווירה אנו מטפחים בקהילה?
- איך אנחנו מביאים לידי ביטוי את הערכים שלנו בתוך הקהילה וכלפי חוץ?

הגדרת הצלחה

- איך הקהילה מגדירה הצלחה (מבחינה רגשית, מבחינה פרקטית, מבחינה פדגוגית וכו')?
- איך הקהילה מודדת הצלחה (ומה היא מודדת)?

גאווות יחידה ושיתופיות

- איך הקהילה משדרת את העשייה שלה כלפי חוץ (קולגות/הורים/קהילות נוספות/מנהלים/מטה המשרד וכו')?
- באיזו מידה הקהילה משתפת את הצלחותיה עם קהילות אחרות?

תכלית

- מדוע הוקמה הקהילה?
- מה היא מנסה להשיג?
- מה היא הייחודיות של הקהילה (בהשוואה לתהליכי פיתוח מקצועי אחרים)?
- מהי תרומתה של הקהילה לחברה?

זהות חברי הקהילה

- אילו תכונות משותפות לחברי הקהילה?
- מה היא הייחודיות של המורים שבחרים להשתתף בקהילה?
- Super Users - מה הוא הפרופיל של חברי הקהילה הפעילים ביותר?
- אילו כלים יש לקהילה למנף את החברים בה וליצור "גאווות יחידה"?
- איך מאפשרים השתתפות של מגוון חברים, וכיצד המגוון משרת בקהילה?

מה קורה בקהילה, ואיזה ערך היא מייצרת לחבריה?

הצטרפות

- איך אנשים מצטרפים לקהילה (עמיתים מצרפים/ מילוי שאלון/ טופס הצטרפות/פנייה למנחה/הרשמה בפסג"ה)?
- מה הוא תהליך הקליטה של חברים חדשים בקהילה ממשכה?
- האם ניתן לצרף לקהילה חברים גם במהלך השנה?
- מה הוא מספר החברים האידיאלי בקהילה?

פרדה

- האם חוויית החברות נגמרת עם סיום פעילותה של הקהילה או שהיא יכולה להמשיך ללא הגבלת זמן?
- איך הקהילה מתמודדת עם חברים לא פעילים?

למידה וחוויה משותפות

- אילו חוויות היינו רוצים שהחברים ישתפו בקהילה (חוויית פדגוגיות, חוויות אישיות, חוויות מקצועיות...)?
- אילו חוויות משותפות חולקים חברי הקהילה?
- כיצד מתבצעת בקהילה למידה שיתופית (הרצאות/ סדורים/למידת עמיתים/למידה תחקירנית וכדומה)?
- של מי האחריות? האם המנחים הם שיוזמים ומבצעים את החוויות והלמידה, ו/או חברי הקהילה?

מנהגים

- אילו מנהגים מעצימים את החוויה הקבוצתית (אתגרים, פוסט ראשוני, פוסטי סיכום, מפגשים קבועים, פינות, ארוחה משותפת)?
- אילו מנהגים מעמיקים את הקשרים בין החברים?
- אילו מנהגים ממחישים את ערכי הקהילה?
- אילו מנהגים מסמנים "אבני דרך" ספציפיות בחוויית החברות בקהילה (כגון משחוק, ציון יום הולדת, הצלחות פדגוגיות)?
- אילו מנהגים מתקיימים באופן דיגיטלי (סינכרוני/אסינכרוני) ואילו פנים אל פנים?

תוכן

- באילו תכנים הקהילה עוסקת?
- איך חברי הקהילה יכולים לתרום לה תוכן משמעותי?
- מי אחראי לתכנים (המנחה/החברים...)?
- האם התכנים הם דיסציפלינריים בלבד, או שיש עיסוק גם תכנים אחרים (מעגל השנה, אקטואליה, טכנו-פדגוגי וכדומה)?

כללים/נורמות

- מה הם הכללים/הנורמות בקהילה?
- איך יוצרים אמון בקהילה (סודיות, אופן השיתוף בידע, שנוצר בקהילה או שהוצג על ידי משתתף בקהילה, היעדר שיפוטיות וכו')?
- איזו התנהגות "לא באה בחשבון"?
- אילו כללים מנחים את האינטראקציה בפלטפורמה הדיגיטלית ובמפגשי פנים אל פנים?
- מה קורה אם אחד החברים אינו נוהג בהתאם לכללים?
- מי יוצר, אוכף ומשנה את הכללים?

תפקידים

- אילו תפקידים החברים בקהילה יכולים למלא (אחראי פינה, שגריר, שותף, אחראי כיבוד וכו')?
- מה הם הכללים בדבר אחריות והעברת אחריות?

מה יביא ליציבות הקהילה בטווח הארוך?

ערוצים ופלטפורמות

- באילו ערוצים הקהילה משתמשת כדי לתקשר ולהיפגש?
- מה הם הצרכים הדיגיטליים של החברים, ואילו פלטפורמות יכולות למלא אותם?
- מה היא ההתנהגות הדיגיטלית הקיימת של החברים, וכיצד הקהילה יכולה להשתלב בה?
- היכן נפגשת הקהילה באופן קבוע – פיזית או דיגיטלית (כיום, בלי קשר לאופן בו הוקמה הקהילה)?
- כיצד הקהילה מתקשרת את מה שמתרחש בתוכה עם העולם החיצון?
- מה הן דרישותיהם של חברי הקהילה בנוגע למרחב הפיזי שלהם?

שימור ידע ותהליכים רפלקטיביים

- באילו דרכים הקהילה מתעדת את פעילותה?
- אילו תובנות ברצוננו שחברי הקהילה ישתפו? באיזה אופן זה נעשה?
- איך הקהילה שומרת על תובנות וידע שנוצרו בקהילה (קבצים, קבצים משותפים, אתר, האשטגים)?
- באילו דרכים הקהילה משתפת קהילות אחרות בתוצריה?

ארגון

- כמה מנחים יש לקהילה? מדוע?
- כיצד מתחלקת האחריות בין המנחים (במקרה שיש שניים או יותר)?

קבלת החלטות

- איך מקבלים החלטות בקהילה (נכפה מלמעלה, סקרים, דיון)?
- כיצד מופצות ההחלטות שהתקבלו לחברי הקהילה?
- איך מנוהלים קונפליקטים בקהילה?